

Handläggare
Cajsa Johansson
UtredningsenhetenDiarienummer
2022KS/0091

Kommunstyrelsen

Svar på remiss gällande slutbetänkandet Rätt mottagare - Granskning och integritet (SOU 2021:99)

Förslag till beslut

Förslaget till yttrande över *Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)* godkänns och överlämnas till kulturdepartementet.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsen

Sammanfattning

I slutbetänkandet föreslås att en nationell central stödfunktion inrättas. Stödfunktionens uppdrag ska vara att, i ärenden om stöd till civilsamhället eller enskilda verksamheter i välfärdssektorn, göra fördjupade granskningar av verksameters kopplingar till antidemokratiska miljöer eller våldsbejakande extremism. Värmdö kommun är positiva till förslaget.

Kommunen instämmer även i förslagen i slutbetänkandet om att beslutanderätten fortsatt ska åligga beslutsorganet och att det ska vara frivilligt att nyttja stödfunktionen för en fördjupad granskning. I remissvaret framhävs särskilt att den centrala stödfunktionen även har en viktig roll i att utbilda beslutsorganen, som i första hand är de som ska bedöma och granska verksamheterna.

Bakgrund

De senaste åren har det rapporterats om att verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer tar del av offentliga medel i form av bidrag eller genom att driva verksamhet inom välfärdssektorn. Att offentliga medel fördelas till verksamheter med dessa kopplingar kan bidra till en tillväxt av antidemokratiska miljöer och riskerar att skada legitimiteten i de system som utnyttjas för att finansiera dessa miljöer. Det är därför viktigt att säkerställa att det finns mekanismer för att motverka att offentliga medel finansierar dessa miljöer.¹

Det finns möjlighet att beakta kopplingar mellan verksamheten och antidemokratiska miljöer vid prövning av demokrativillkor inför beviljande av föreningsbidrag eller ägar- och ledningsprövningar inför beviljandet att starta enskild verksamhet inom välfärdssektorn. Detta kräver dock att beslutsorganen har de kunskaper och resurser som krävs för att genomföra fördjupade granskningar av verksamheten i detta avseende.²

---

¹ SOU 2021:99 *Rätt mottagare – Granskning och integritet*, s. 15

² Ibid, s. 18

Den statliga utredningen om granskning av stöd till civilsamhället tillsattes 2020 för att analysera och ta ställning till inrättande av en stödfunktion som ska kunna bistå beslutsorgan vid en fördjupad granskning av en bidragssökande organisation eller av annan offentligt finansierad verksamhet. I december 2021 lämnade utredningen sitt slutbetänkande. Värmdö Kommun har beretts möjlighet att yttra sig över slutbetänkandet *Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)*.

I förslaget till remissvar lämna kommentarer under ett antal rubriker i slutbetänkandet. Remissvarets disposition speglar detta.

Ärendebeskrivning

I slutbetänkandet framkommer att flera beslutsorgan, till exempel kommuner, som hanterar prövningar av frågor om bidragsgivning och annan offentligt finansierad verksamhet ser ett behov av ytterligare utredningskapacitet och ökade kunskaper i ärenden där frågor om kopplingen till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer förekommer. För många beslutsorgan uppstår dessa frågeställningar så sällan att det inte är möjligt att upprätthålla kunskaper inom området.³

För att möta de behov som beslutsorganen uttryckt föreslås i slutbetänkandet att en central stödfunktion som kan bistå beslutsorgan med fördjupade granskningar av hur verksamheter förhåller sig till våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska miljöer inrättas.⁴

Stödfunktionens främsta uppgift ska vara att bistå beslutsorganen med fördjupade granskningar i de ärenden där ett beslutsorgan funnit anledning att anta att en verksamhet som ansöker om eller tar del av offentliga medel förhåller sig till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer på ett sätt som ger myndigheten eller beslutsorganet skäl att vidta särskilda åtgärder.⁵ Tröskeln för att söka stöd hos den centrala stödfunktionen ska alltså vara låg. Att det finns *anledning att anta* innebär att det i ett enskilt ärende måste finnas konkreta omständigheter som indikerar att verksamheten har koppling till antidemokratiska miljöer som innebär att ytterligare utredning krävs.⁶

Efter en avslutad fördjupad granskning ska stödfunktionen lämna ett yttrande till beslutsorganet där stödfunktionens slutsatser i fråga om hur en verksamhet förhåller sig till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer ska framgå. Det är sedan beslutsorganet som gör bedömningen och fattar beslut om bidragsgivningen eller tillståndet. Stödfunktionen ska dock inte i något avseende vara delaktig i själva beslutsfattandet utan detta ska fortfarande ske vid respektive beslutsorgan.⁷

Att nyttja den centrala stödfunktionen föreslås vara frivilligt och kostnadsfritt för beslutsorganen.

---

³ SOU 2021:99 *Rätt mottagare – Granskning och integritet*, s.18, s.90ff

⁴ Ibid, s.19, s.93ff

⁵ Ibid, s.19f, s.104ff

⁶ Ibid, s.20, s.105f

⁷ Ibid, s.24f, s.107ff

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att förslaget om att inrätta en central stödfunktion är positivt. Förslagen i slutbetänkandet ta sikte på en del av det förebyggande arbete som skulle kunna utvecklas i Värmdö kommuns gällande strategiska plan mot våldsbejakande extremism. Inom kultur- och fritidskontoret pågår ett arbete med att ta fram nya riktlinjer för föreningsbidrag. Inom detta arbete ses möjligheten att inkludera demokrativillkor som kriterium för beviljande av föreningsbidrag över. Om demokrativillkor inkluderas som ett kriterium kommer det att ställa ökade krav på förvaltningens prövningar av verksamheter. Utifrån detta ser förvaltningen att stöd i form av utredningskapacitet genom en central stödfunktion är ett välkommet förslag.

Dock ser förvaltningen att det fortsatt primärt kommer att vara på den lokala nivån som kopplingar till antidemokratiska miljöer kan identifieras, varför den centrala stödfunktionen även bör få ett tydligt uppdrag att stärka kompetensen hos beslutsorganen i detta avseende.

Förvaltningen är positiva till förslaget att beslutsfattandet fortsatt ska åligga beslutsorganen, även i de fall den centrala stödfunktionen nyttjas för en fördjupad granskning. Dock ser förvaltningen att det finns otydligheter kring vilket ansvar stödfunktionen har för yttrandet efter att det lämnats som underlag till beslutsorganet.

Förvaltningen föreslår att bifogat förslag till yttrande över *Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)* godkänns och överlämnas till kulturdepartementet.

Ekonomiska konsekvenser

Antagande av yttrandet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser för kommunen. I slutbetänkandet föreslås att det ska vara frivilligt och kostnadsfritt för beslutsorgan att nyttja den centrala stödfunktionen.

Konsekvenser för näringslivet

Antagandet av yttrandet har inga direkta konsekvenser för näringslivet. Förslaget i slutbetänkandet innebär stöd till beslutsorgan i att pröva lämplighet vid ägar- och ledningsprövningar. Lämplighetsprövningar genomförs redan för enskilda som vill etablera verksamhet inom välfärdssektorn och ska motverka att allmänna medel betalas ut till aktörer som inte bör finansieras med allmänna medel.

Konsekvenser för miljön

Antagandet av yttrandet har inga direkta konsekvenser för miljön. I slutbetänkandet görs bedömningen att de förslag som presenteras inte har några konsekvenser för miljön.⁸

Konsekvenser för medborgarna

Antagandet av yttrandet har inga direkta konsekvenser för medborgarna. Förslagen i slutbetänkandet syftar till att motverka att verksamheter med kopplingar till våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska miljöer tilldelas offentliga medel. Att minska det

---

⁸ SOU 2021:99 *Rätt mottagare – Granskning och integritet*, s. 217

ekonomiska handlingsutrymmet för dessa verksamheter förväntas hämma radikalisering och tillväxten inom antidemokratiska miljöer. Vidare bedöms inrättandet av en central stödfunktion, som kan bidra med kompetens till beslutsorganen och fördjupade granskningar av verksamheter som finansieras genom allmänna medel, bidra till ökad tilltro till den offentliga bidragsgivningen och legitimiteten för privata aktörer inom välfärdssektorn.⁹

Konsekvenser för barn

Yttrandet och förslagen i slutbetänkandet bedöms inte ha några konsekvenser för barn utöver vad som framgår under konsekvenser för medborgare. I slutbetänkandet anges att utformningen av förslagen har tagit hänsyn till barnkonventionen och förslagen bedöms vara förenlig med denna.¹⁰

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samverkan med utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Förvaltningens förslag till yttrande	Biläggs
2	Slutbetänkande: Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)	Biläggs ej

Sändlista för beslutsexpediering

Kulturdepartementet
Kontorschef kultur- och fritidskontoret
Kontorschef utbildningskontoret
Enhetschef säkerhetsenheten

Cecilia Lejon
Kommundirektör

Elin Brunell
Kontorschef, kommunledningskontoret

⁹ SOU 2021:99 *Rätt mottagare – Granskning och integritet*, s. 211

¹⁰ Ibid, s. 217

Remissvar över slutbetänkandet Rätt mottagare – Granskning och integritet (SOU 2021:99)

Sammanfattning

I slutbetänkandet föreslås att en central stödfunktion inrättas. Stödfunktionens uppdrag ska vara att, i ärenden om stöd till civilsamhället eller enskilda verksamheter i välfärdssektorn, göra fördjupade granskningar av verksamheters kopplingar till antidemokratiska miljöer eller våldsbejakande extremism. Värmdö kommun är positiva till förslaget.

6.2 Det finns ett behov av stöd i frågor om våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska miljöer

Värmdö kommun delar bedömningen att det behövs stöd i frågor om våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer i den kommunala verksamheten, i synnerhet inom de verksamheter som arbetar med stöd till civilsamhället och ägar- och ledningsprövningar för enskilda verksamheter. Detta för att det lokala förebyggande arbetet ska vara så effektivt som möjligt och för att undvika att offentliga medel betalas ut till antidemokratiska rörelser.

För att kopplingar till våldsbejakande extremism och antidemokratiska miljöer ska upptäckas i granskningen inför bidragsgivning krävs kunskap och samordning lokalt. Värmdö kommun vill därför betona att en central stödfunktion dels behöver kunna ge stöd genom utökad utredningskapacitet, dels behöver kunna ge stöd i den kontinuerliga kompetensutveckling som behöver ske lokalt.

6.3 En ny stödfunktion bör inrättas

Värmdö kommun delar i huvudsak förslaget i slutbetänkandet men ser att det kan finnas en svårighet för en central myndighet att utreda lokala verksamheters förehavanden. Det kommer fortsatt i hög utsträckning att krävas kunskap och samordning lokalt för att möjliggöra en fördjupad granskning.

6.4.2 Fördjupad granskning

Värmdö kommun instämmer med förslaget att beslutsorganen ska kunna få stöd av den centrala stödfunktionen om det i ett ärende finns anledning att anta att en verksamhet som ansöker om eller tar del av offentliga medel förhåller sig till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer på ett sätt som ger myndigheten eller

beslutsorganet skäl att vidta särskilda åtgärder.

En högre tröskel för att söka stöd hos stödfunktionen skulle troligen innebära att ytterst få ärenden blev aktuella för en fördjupad granskning och att funktionen således blir irrelevant.

6.4.4 Stödfunktionens uppgifter

Värmdö kommun betonar vikten av att stödfunktionen även har ett uppdrag att utbilda och stärka kunskapsläget lokalt eftersom det i första hand är beslutsorganen som är ansvariga för att granska och följa upp bidragsgivningen. Värmdö kommun ser även att ett ökat kunskapsläge inte nödvändigtvis kommer att bidra till färre förfrågningar om fördjupade granskningar.

6.4.6 Det ska fortfarande vara beslutsorganen som fattar besluten

Värmdö kommun instämmer med förslaget att beslutsfattandet fortsatt ska åligga beslutsorganen. Det är dock sannolikt att i de fall en ansökan om bidrag avslås, för att det finns kopplingar mellan den ansökande verksamheten och våldsbejakande extremism och/eller antidemokratiska miljöer, kommer yttrandet från den centrala stödfunktionen att väga tungt. Utifrån vad som framkommit om behovet av kompetens i dessa frågor hos beslutsorganen är det troligt att beslutsorganen i begränsad omfattning kan bedöma kvaliteten i den centrala stödfunktionens fördjupade granskningar. Det är dock oklart i slutbetänkandet vilket ansvar den centrala stödfunktionen har för yttrandet efter att det lämnats till beslutsorganet.

Det föreslagna förfarandet kommer vidare att innebära att verksamheterna eller individerna som är föremål för en fördjupad granskning inte kommer att kunna lämna synpunkter på vad som framkommer i granskningen till den funktion som genomfört granskningen utan endast i kommunikering med beslutsorganet och i en överklagan av beslutsorganets beslut. Den centrala stödfunktionen föreslås inte heller vara part i ärendet vid en överklagan. Det kommer därför att finnas behov av någon form av återkoppling mellan beslutsorganet och den centrala stödfunktionen kring vad som framkommit vid en prövning av beslutsorganets beslut.

6.4.7 Det ska vara frivilligt för beslutsorganen att vända sig till stödfunktionen

Värmdö kommun instämmer med förslaget.
